

YABANCILARIN ÇALIŞMA İZİNİ ALMA ZORUNLULUĞU, ÇALIŞMA İZİN TÜRLERİ VE SÜRESİ

I.GİRİŞ

6735 Sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu hükümlerinin uygulamasına dönük düzenlemeleri içeren Uluslararası İşgücü Kanunu Uygulama Yönetmeliği 02.02.2022 tarih ve 31738 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

Bu makalenin konusunu, 6735 Sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu hükümleri ve söz konusu hükümlere ilişkin olarak çıkartılan Uluslararası İşgücü Kanunu Uygulama Yönetmeliği uyarınca yabancıların çalışma izni alma zorunluluğu, çalışma izni türleri ve sürelerinin incelenmesi oluşturmaktadır.

II.ÇALIŞMA İZİNİ ALMA ZORUNLULUĞU

6735 Sayılı Uluslararası İşgücü Kanununun 6. maddesi ve uygulama yönetmeliğinin 12. maddesi uyarınca Türkiye’de çalışacak yabancıyla ilgili olarak çalışmaya başlamadan önce çalışma izni alınması zorunludur. Yabancılar çalışma izni Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından verilir. Bu Kanun kapsamında yer alan yabancıların çalışma izni olmaksızın Türkiye’de çalışmaları veya çalıştırılmaları yasaktır.

Çalışma izni başvuruları yurt içinde doğrudan Bakanlığa, yurt dışında yabancıların vatandaşı olduğu veya yasal olarak bulunduğu ülkedeki Türkiye Cumhuriyeti büyükelçilikleri veya başkonsolosluklarına yapılmaktadır. Yurt dışında yapılan çalışma izni başvuruları Türkiye Cumhuriyeti büyükelçilikleri veya başkonsoloslukları tarafından Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına iletilir.

Çalışma izni başvurularının Kanun ve yönetmelik hükmü uyarınca **yetkili aracı kurum** tarafından da yapılması düzenlenmiştir.¹ Çalışma izni başvurusu uluslararası işgücü politikasına göre değerlendirilir.² Bakanlıkça gerek görülen hâllerde, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının görüşleri dikkate alınır.³

¹ Yayınlanan yönetmelikte ilk dikkati çeken husus, Kanunda da belirtilmesine karşın yabancıların çalışma izni iş ve işlemleri yürütmesi için öngörülen “yetkili aracı kurum” hususunda bir düzenleme yapılmamış olmasıdır. “Yetkili Aracı Kurum” kanunda ve yönetmelikte nitelikleri ve görev çerçevesi yönetmelikle belirlenen ve Bakanlık tarafından yetkilendirilen kurum ve kuruluş olarak tanımlanmıştır.

² Bakanlık, Uluslararası İşgücü Politikası Danışma Kurulu kararlarını dikkate alarak uluslararası işgücüne ilişkin politika belirlemeye ve belirlenen politikayı uygulamaya yönelik ulusal ve uluslararası düzeyde faaliyette bulunmaya yetkilidir. Uluslararası işgücü politikası; uluslararası işgücü hareketliliği ve bölgesel gelişmeler ile Göç Politikaları Kurulu kararları, istihdam ve çalışma hayatına ilişkin gelişmeler, sektörel ve ekonomik dönemsel değişiklikler, kalkınma plan ve programları, yabancıların uyuğunda bulunduğu ülkeyle ikili ekonomik, sosyal ve kültürel ilişkiler, Türkiye’nin taraf olduğu ikili veya çok taraflı anlaşmalar ve uluslararası sözleşmeler, kamu düzeni, kamu güvenliği ve kamu sağlığı dikkate alınarak belirlenir. Bakanlık, uluslararası işgücü politikasının hazırlanmasında ilgili kurum ve kuruluşların görüşlerini alır.

³ Genel Müdürlük, çalışma izni başvurularının değerlendirilmesi sürecinde gerek görülen hâllerde, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının görüşlerini alır. İlgili merciler görüşlerini en geç 15 gün içinde Bakanlığa bildirir ya da yazılı olarak bulunulmuş halde 15 günü geçmemek üzere ek süre talebinde bulunabilir. Süresi içinde ve verilen ek süre içinde bildirilmeyen görüşler Uluslararası İşgücü Genel Müdürlüğü tarafından olumlu kabul edilir. Milli güvenliğe ve kamu düzenine ilişkin hususlar saklıdır.

Başvuruda eksik bilgi veya belgelerin olması hâlinde, bu eksiklikler tamamlanmaya kadar başvurunun değerlendirilmesi ertelenir. Eksikliklerin tamamlanması için başvuru sahibinden sistem üzerinden ve elektronik tebligat adresi aracılığıyla bilgi veya belge talep edilir.

Erteleme süresi, bilgi veya belge eksikliklerinin tamamlanmasını geciktiren mücbir bir sebebin varlığının resmî bir makamdan belgelendirildiği hâller dışında 30 günü aşamaz. Erteleme süresi sonunda eksiklikleri tamamlanmayan başvurular reddedilir.

Usulüne uygun olarak yapılan çalışma izni başvurularının değerlendirilmesi, bilgi ve belgelerin tam olması kaydıyla 30 gün içinde tamamlanır.

Söz konusu olan 30 günlük süre başvurunun sistem üzerinden tamamlandığı veya ek bilgi ve belge talebi olması halinde talep edilen bilgi ve belgelerin sistem üzerinden yüklendiği tarihten itibaren başlar.

Adına çalışma izni başvurusu yapılan yabancılar veya işverenleri, gerekli görülmesi halinde Uluslararası İşgücü Genel Müdürlüğü'ne davet edilebilir.

Başvurunun olumlu değerlendirilmesi halinde yabancıya çalışma izni verilir.

Uluslararası İşgücü Kanunu Uygulama Yönetmeliğinin 15. maddesinin 3. fıkrası kapsamında Uluslararası İşgücü Genel Müdürlüğünce belirlenen yabancıların çalışma izni başvuruları hariç olmak üzere yurtiçinden yapılacak çalışma izni başvurularında yabancıya ait en az 6 ay süreli geçerli bir ikamet izninin* bulunması gerekir.

III.ÇALIŞMA İZİNİNİN MAHİYETİ

Uluslararası İşgücü Kanunu Uygulama Yönetmeliğinin 57. maddesi uyarınca, Bakanlıkça düzenlenen çalışma izni veya çalışma izni muafiyeti geçerli olduğu sürece ikamet izni yerine geçer.

Mülteci veya ikincil koruma statüsü tanınan yabancılar ile ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla yabancıların herhangi bir nedenle ikamet izni olması yabancıya çalışma hakkı sağlamaz.

Çalışma izni veya çalışma izni muafiyetinin herhangi bir nedenle geçersiz hale gelmesi halinde buna bağlı olan ikamet hakkı da sona erer.

Yurt dışından yapılan başvuruya istinaden çalışma izni verilen yabancı, çalışma izninin geçerliliğinin başladığı tarihten itibaren 6 ay içinde Türkiye'ye gelmek zorundadır. Bu süre içinde Türkiye'ye gelmeyen yabancıların çalışma izni iptal edilir.

Yurtdışından yapılan başvurularda yabancıнын yurda giriş tarihinden itibaren 1 ay içerisinde ve her halükarda çalışma izninin başlangıç tarihinden itibaren 6 ay içerisinde ilgili mevzuat kapsamında yükümlülüklerini yerine getirmek suretiyle çalışmaya başlaması zorunludur.

Çalışma izni veya çalışma izni muafiyeti dışında bir nedenle Türkiye'de geçerli bir ikamet izni olan yabancıya verilen çalışma izninin veya çalışma izni muafiyetinin geçerliliğinin herhangi bir nedenle sona ermesi durumunda yabancıнын sahip olduğu diğer ikamet izni geçersiz hale gelmez.

Bir işverene bağlı olarak verilen çalışma izni düzenlendiği işyeri ve adreste geçerlidir.

Uluslararası İşgücü Kanunu Uygulama Yönetmeliğinin 25. maddesi uyarınca, yurt içinden yapılan başvurularda yabancıнын, çalışma izninin başlangıç tarihinden itibaren bir ay içerisinde ilgili mevzuat kapsamında yükümlülüklerini yerine getirmek suretiyle çalışmaya başlaması zorunludur.

IV.BİLDİRİM YÜKÜMLÜLÜĞÜ, İŞYERİ (ŞUBE) VE GÖREV DEĞİŞİKLİĞİ NEDENİYLE ÇALIŞMA İZİN BELGESİNİN YENİLENMESİ

6735 Sayılı Uluslararası İşgücü Kanununun 22. maddesi uyarınca, **yabancı çalıştıran işverenler ile süresiz veya bağımsız çalışma izni bulunan yabancılar, çalışma izninin veya çalışma izni muafiyeti kapsamında çalışmanın başlaması ve sona ermesi durumu** ile çalışma izni veya çalışma izni muafiyetinin iptalini gerektirecek **hâlleri 15 gün içinde Bakanlığa bildirmekle yükümlüdür.**

Uluslararası İşgücü Kanunu Uygulama Yönetmeliğinin 26. maddesi uyarınca ise , bir işverene bağlı olarak **çalışma izni verilen yabancıнын aynı işverene ait işyerinde farklı bir görevde veya bu işverenin aynı iş kolundaki diğer şubelerinde çalışabilmesi için;** değişiklik talebini içeren başvurunun işverence sistem üzerinden Bakanlığa iletilmesi, çalışılacak yeni şubenin işverenin ticaret siciline kayıtlı olması, yabancıнын yapacağı işin mesleki yeterlilik veya ön izin gerektirmemesi ve mevcut işiyle benzer veya uyumlu olması, **yapılacak başvurunun Genel Müdürlükçe uygun bulunması gerekmektedir.**

Aynı işverenin diğer bir ildeki şubesinde çalışmak üzere yapılacak işyeri veya görev değişikliği başvurusu uygun bulunan yabancıнын çalışma izni belgesi Bakanlıkça yenilenir.

Turkuaz Kart, bağımsız çalışma izni ve süresiz çalışma izninde işyeri veya görev değişikliği, en geç yeni işyerinde çalışmaya başlamadan on gün önce yabancı tarafından Bakanlığa bildirilir.

Çalışma izin belgesinin işverene tebliğ tarihi ile çalışma izni başlangıç tarihinin farklı olması halinde çalışma izin belgesinin işverene tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılan bildirimler süresinde yapılmış sayılır.⁴

V. YABANCILARA VERİLEN ÇALIŞMA İZİN TÜRLERİ VE SÜRELERİ

A) ÇALIŞMA İZİN TÜRLERİ

Çalışma izni, Bakanlıkça düzenlenen ve geçerlilik süresi içinde yabancıya Türkiye’de çalışma ve ikamet izni hakkı veren resmi bir belge şeklinde tanımlanmıştır.

Kanuni çalışma izin süresi ise yabancıya kanuni yükümlülüklerinin yerine getirilmesi suretiyle çalışma izniyle çalıştığı süre biçiminde tanımlanmıştır.

Yabancılara verilen çalışma izinlerinin türleri; süreli çalışma izni, süresiz çalışma izni ve bağımsız çalışma iznidir.⁵

Bunların dışında, 6735 Sayılı Uluslararası İşgücü Kanununun 11. maddesinde yabancılara yönelik olarak “**Turkuaz Kart**” düzenlemesi yapılmıştır.⁶

Buna göre, “Uluslararası işgücü politikası doğrultusunda; eğitim düzeyi, mesleki deneyimi, bilim ve teknolojiye katkısı, Türkiye’deki faaliyetinin veya yatırımının ülke ekonomisine ve istihdama etkisi ile Uluslararası İşgücü Politikası Danışma Kurulu önerileri ve Bakanlıkça belirlenen usul ve esaslara göre başvurusu uygun görülen yabancılara **Turkuaz Kart** verilir.”

B) ÇALIŞMA İZİN SÜRELERİ

6735 Sayılı Uluslararası İşgücü Kanununun 10. maddesi uyarınca başvurunun olumlu değerlendirilmesi hâlinde yabancıya, iş veya hizmet sözleşmesinin süresini aşmamak koşuluyla, gerçek veya tüzel kişiye ya da kamu kurum veya kuruluşuna ait belirli bir işyerinde veya bunların aynı işkolundaki işyerlerinde (bağımlı çalışma) belirli bir işte çalışmak şartıyla **ilk başvuruda en çok 1 yıl geçerli çalışma izni verilir.**

6735 Sayılı Uluslararası İşgücü Kanununun 7. maddesine göre yapılacak uzatma başvurusunun olumlu değerlendirilmesi hâlinde yabancıya aynı işverene bağlı olarak ilk

⁴ Çalışma izni veya (çalışma izin muafiyeti) bulunan yabancılara ilişkin sosyal güvenlik yükümlülüklerinin; çalışma izni veya (çalışma izin muafiyet) başvurusu esnasında beyan ve taahhüt edilen ücret ve tam zamanlı çalışmaya ilişkin usul ve esaslar üzerinden yerine getirilmesi zorunludur. Çalışma izni veya çalışma izin muafiyeti kısmi süreli çalışmak üzere düzenlenebilir. Bu kapsamda bulunan yabancılara ilişkin sosyal güvenlik yükümlülükleri başvuru esnasında ibraz edilen iş sözleşmesinde belirtilen ücret ve süreler üzerinden yerine getirilir.

⁵ **Süresiz çalışma izni**, Yabancıya, Türkiye’de süresiz çalışma hakkı veren çalışma iznidir.

Bağımsız çalışma izni, Yabancıya Türkiye’de kendi ad ve hesabına çalışma hakkı veren çalışma iznidir.

⁶ **Turkuaz Kart**, Yabancıya, Türkiye’de süresiz çalışma ve ikamet hakkı veren, ilgili mevzuat hükümlerine göre yabancıya eş ve bakmakla yükümlü olduğu çocuklarına ise ikamet hakkı veren belgedir. Turkuaz Kart sahibi yabancıya, mevzuat hükümlerine göre eş ve bakmakla yükümlü olduğu çocuklarının Turkuaz Kart sahibi yakını olduğunu gösteren ve ikamet izni yerine geçen belge verilir. Turkuaz Kart sahibi yabancıya bu Kanunda düzenlenen süresiz çalışma izninin sağladığı haklardan yararlanır. Turkuaz Kart uygulamasında; akademik alanda uluslararası kabul görmüş çalışmaları bulunanlar ile bilim, sanayi ve teknolojide ülkemiz bakımından stratejik kabul edilen alanlarda yüksek öne çıkmış olanlar ya da ihracat, istihdam veya yatırım kapasitesi olarak ulusal ekonomiye önemli katkı sağlayan ya da sağlaması öngörülenler nitelikli yabancı olarak değerlendirilir.

uzatma başvurusunda en çok 2 yıl, sonraki uzatma başvurularında ise en çok 3 yıla kadar çalışma izni verilir. Ancak, farklı bir işveren yanında çalışmak üzere yapılan başvurular ilk başvuru gibi değerlendirilir. Bu durumda başvuru yabancıya en çok 1 yıl geçerli çalışma izni verilir.

Türkiye’de uzun dönem ikamet izni veya en az 8 yıl kanuni çalışma izni olan yabancılar süresiz çalışma iznine başvurabilir. Ancak, yabancıнын başvuru şartlarını taşıması yabancıya mutlak hak sağlamaz.

Süresiz çalışma izni olan yabancı, uzun dönem ikamet izninin sağladığı tüm haklardan yararlanır. Süresiz çalışma izni olan yabancı, özel kanunlardaki düzenlemeler hariç, sosyal güvenliğe ilişkin kazanılmış hakları saklı kalmak ve bu hakların kullanımında ilgili mevzuat hükümlerine tabi olmak şartıyla, Türk vatandaşlarına tanınan haklardan yararlanır. Süresiz çalışma izni olan yabancıнын seçme, seçilme ve kamu görevlerine girme hakkı ile askerlik hizmeti yapma yükümlülüğü yoktur.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa göre kurulmuş olan; Limited şirketlerin şirket ortağı olan müdürü, Anonim şirketlerin şirket ortağı olan yönetim kurulu üyesi, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin yönetici olan komandite ortağı olan yabancılar çalışma izni alarak çalışabilirler.

Profesyonel meslek mensubu yabancılar, diğer kanunlarda belirtilen özel şartların sağlanması kaydıyla bağımsız çalışma izni verilebilmektedir.

Bağımsız çalışma izninin uluslararası işgücü politikası doğrultusunda değerlendirilmesinde, yabancıнын; eğitim düzeyi, mesleki deneyimi, bilim ve teknolojiye katkısı, Türkiye’deki faaliyetinin veya yatırımının ülke ekonomisine ve istihdama etkisi, yabancı şirket ortağı ise sermaye payı ile Uluslararası İşgücü Politikası Danışma Kurulu önerileri doğrultusunda Bakanlıkça belirlenecek diğer hususlar dikkate alınır.

Bağımsız çalışma izni, Kanunun 10. maddesinde yer alan süre sınırlamalarına tabi olmaksızın süreli olarak düzenlenir.

Belirli süreli projelerde istihdam edilecek yabancılar 3 yıla kadar, Türk vatandaşıyla evli olan yabancılar iş ve hizmet süresini aşmamak üzere 3 yıla kadar, Yabancı öğretim elemanlarına iş ve hizmet sözleşmesinin süresini aşmamak üzere 3 yıla kadar; nitelikli işgücü ve nitelikli yatırımcılara, Türk soylu yabancılar, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti vatandaşlarına 5 yıla kadar çalışma izinlerinin süresi düzenlenebilir.

Turkuaz Kart, ilk 3 yılı geçiş süresi olmak kaydıyla verilir. Geçiş süresi içinde iptal edilmeyen Turkuaz Kartta yer alan geçiş süresi kaydı, yabancıнын başvurusu hâlinde kaldırılır ve süresiz Turkuaz Kart verilir. Bu başvuru, geçiş süresinin dolmasına 180 gün kalmasından itibaren, her durumda geçiş süresi dolmadan yapılır. Bu süre dolduktan sonra geçiş süresi kaydının kaldırılmasına ilişkin yapılan başvuru reddedilir ve Turkuaz Kart geçersiz hale gelir.

Uluslararası İşgücü Kanunu Uygulama Yönetmeliğinin 43. maddesi uyarınca, Türkiye’de bir yükseköğretim kurumunda örgün öğretim programlarına kayıtlı yabancı öğrenciler, çalışma izni almak kaydıyla çalışabilirler. Yabancı öğrencilerden ön lisans ve lisans düzeyinde öğrenim görmekte olanlar, öğrenimlerinin ilk yılının tamamlanmasından sonra çalışma iznine başvurabilir ve 4857 sayılı İş Kanunu uyarınca kısmi süreli çalışabilirler. Örgün öğretim programlarına kayıtlı lisansüstü öğrenciler için bu sınırlamalar uygulanmaz.

Yabancı öğrencilere verilen çalışma izinleri, geçerli öğrenci ikamet iznini ve bu ikamet izninin sağladığı hakları sona erdirmez.

BARIŞ ERDEM DANIŞMANLIK İŞ HUKUKU EKİBİ

isVerenim.com

